

Список використаних джерел

1. Грейліх О. Комунікативна культура як компонент педагогічної культури викладача вищого навчального закладу [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe.
2. Іванова Т. В. Професійна культура майбутнього вчителя / Т. В. Іванова // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 2. – С. 86–93.
3. Панова Л.С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / Л.С. Панова, І.Ф. Андрійко, С.В. Тезікова// Наукові записки. – Серія: Філологічні науки. Збірник наукових праць. – 2009. – №81. – С. 141 – 146.
4. Harmer J. (2001), Listening [Listening], The Practice of English Language Teaching, London : Longman, pp. 228 –233.
5. Rogers A. (2009), Procedures for Teaching Listening Skills [Electronic Resource], Exploration on Designing College English Listening Class, [Electronic Resource], Available at: <http://www.ehow.com/info>

References

1. Hreylikh O.(2012), Communicative culture as a component of the pedagogical culture of a teacher of a high educational establishment [«Komunikatyvna kultura yak komponent pedahohichnoyi kultury vykladacha vyshchoho navchalnoho zakladu»], Psykholinhvistyka, №9, Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling._\[07.09.2012\]](http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling._[07.09.2012])
2. Ivanova, T. V. (1995), Profesiyna kul'tura maybutn'oho vchytelya [Professional culture of the future teacher]. Pedagogy and Psychology, 2, pp. 86–93.
3. Panova L.S., Andriyko I.F., Tezikova S.V. (2009), Metodyka navchannia inozemnykh mov u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh: pidruchnyk [Methodology of teaching foreign languages in general educational institutions: textbook]. Scientific notes. – Series: Philological Sciences. Collection of scientific works №81, pp. 141 – 146.
4. Harmer J. (2001), Listening [Listening], The Practice of English Language Teaching, London : Longman, pp. 228 –233.
5. Rogers A. (2009), Procedures for Teaching Listening Skills [Electronic Resource], Exploration on Designing College English Listening Class, [Electronic Resource], Available at: <http://www.ehow.com/info>

УДК 378:373.3.011.3-051(045)**ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА ЗАНЯТТІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ ДО ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Теличко Н. В., Макар Світлана

FORMATION OF DIALOGICAL LANGUAGE SKILLS ON FOREIGN LANGUAGE WITH A PERSONAL USE OF PERSONALIZED ORIENTED APPROACH IN FORMATION OF READINESS TO OTHER PROFESSIONAL COMMUNICATION OF STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALTIES

Telychko Natalia, Makar Svitlana

Для формування комунікативних навичок студентів на заняттях іноземної мови доцільно застосовувати особистісно-орієнтований підхід, що передбачає створення штучних педагогічних ситуацій, що потребують прийняття з боку студентів самостійного рішення, оскільки студенти навчаються самостійно творчо мислити; вступати в бесіду,

зміст якої потребує культури діалогічного мовлення; давати критичну оцінку проблемі, що обговорюється; поповнювати власний глосарій з іноземної мови. Саме таку особистісно орієнтовану ситуацію кожний педагог спроможний створити на занятті у формі діалога між викладачем та студентами або між студентами.

Ключові слова: діалогічне мовлення, особистісно орієнтоване навчання, мовленнєве спілкування

The expectations of today's youth require original and challenging methods of teaching foreign languages. A major objective of current methodology is teaching conversational skills. Students' communicative competence depends on how efficiently all the language skills are developed.

It is expedient to apply personality based approach involving the creation of pedagogical situations that require students' independent decision as they learn to think creatively; take part in conversation, the contents of which requires cultural dialogue speech; give a critical assessment of the problem discussed; replenish own glossary of foreign languages for the skills of dialogical speech of students at the foreign language classes. It is such a person oriented situation every teacher can create in the form of dialogue between teacher and students or between students at the foreign language classes.

Visual materials thus have the primary role of promoting and using communicative language. They may be:

- text-based materials designed for training and practicing any grammar item;*
- task-based materials with a great variety of games, role plays and other task-based communicative activities in interactional formats;*
- realia or «from-life» materials used at the lesson. These might include advertisements, newspapers, magazines or graphic and visual sources around which communicative activities can be built, such as maps, pictures, etc.*

Various pictures not only bring the outside world into the classroom, but they also stimulate students' imaginations and creative thinking as they practice the language.

The only problem for a teacher is a lack of didactic materials. But pictures can be acquired from many sources. The internet is a great up-to-date source.

There are many communicative activities with pictures that can be done to enhance language learning. Following are several such activities for all ages and levels of knowledge of the English language:

No speaking is possible without the knowledge of grammar, without the formation of the grammar mechanism. If a student has acquired such a mechanism, he can produce correct sentences in a foreign language.

By grammar one can mean adequate comprehension and correct usage of words in the act of communication, that is, the intuitive knowledge of the grammar of the language. Such grammar must be simple enough to be grasped and held by any learner.

One of the most effective techniques of providing motivation in teaching grammar is the use of view materials as a way of influencing the quality of classroom interaction and language use. Visual materials thus have the primary role of promoting and using communicative language.

Keywords: *dialogical speech, personality based learning, speech communication.*

Становлення української демократичної держави, побудова громадянського суспільства передбачають зміни у системі освіти України. Це в першу чергу стосується переорієнтації на особистість громадянина. Особливої значущості це набуває в сучасних умовах, пов'язаних з інтеграцією України в Європейський союз, у погодженні з Болонською угодою. Для цього необхідно створення життєздатної системи безперервного навчання й виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей, постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного

потенціалу як найвищої цінності нації. Гуманістичні цінності освіти передбачають напрямок професійної переорієнтації у підготовці майбутніх фахівців до особистісно орієнтованої педагогіки співробітництва.

Особистісно-орієнтоване навчання пріоритетом педагогічної системи визнає особистість студента, її самобутність і самоцінність, передбачає співробітництво викладача і студента, в процесі якого відбувається обмін досвідом різного змісту. Привабливий гуманний варіант взаємодії двох досвідів йде не по лінії витіснення індивідуального і заміни його суспільним, а шляхом їх постійного погодження, використання всього того, що накопив студент, як суб'єкт пізнання у своїй власній попередній діяльності. Розвиток студента як особистості йде не тільки через оволодіння заданою викладачем унормованою діяльністю, але й через постійне збагачення, перетворення суб'єктного досвіду, як важливого джерела особистого розвитку. На основі виконання відповідних завдань відбувається оволодіння знаннями та наперед передбаченими способами роботи, тобто основним результатом учення стає розвиток особистості в процесі засвоєння знань, умінь і навичок.

Визнання студента головною діючою фігурою всього освітнього процесу і є особистісно орієнтоване навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що багатьма науковцями, педагогами й дослідниками пріоритетним у навчанні іноземної мови є створення особистісно орієнтованих ситуацій [3]. У наукових пошуках проблема особистісно орієнтованої освіти розглядалась у працях І.Д.Беха, О.В.Бондаревської, В.В.Серікова, А.В.Фурмана, І.С.Якиманської. Психологічні засади проблеми розглядалися І.Я.Лернером, М.І.Махмутовим, Г.І.Щукіною. Дослідники по - різному бачать процес реалізації і становлення моделі особистісно орієнтованої освіти: культурологічна (О.В.Бондаревська); антропологічна (Л.Рахлевська); психолого-дидактична (І.С.Якиманська); позиційно - дидактична (В.В.Суріков); проєктивна (М.Алексєєв).

Дослідники (Ф.М.Рабінович, Г.В.Рогова, Т.Є.Сахарова) доводять, що викладачі іноземної мови мають розуміти важливість створення умов, які стимулюють діалогічне мовлення. До таких умов вони відносять: мотивацію, ситуативність та особистісну орієнтацію, які стають структурним компонентом заняття.

Метою статті є обґрунтувати переваги особистісно орієнтованого навчання для формування навичок діалогічного мовлення на занятті іноземної мови.

Основною процесуальною характеристикою особистісно орієнтованої освіти є навчальна ситуація, яка актуалізує, робить затребуваними особистісні функції учнів. Конструювання такої ситуації, як показали дослідження [4], пропонує реалізацію трьох основних умов: подання елементів змісту освіти у вигляді різнорівневих особистісно орієнтованих завдань («технологія задачного підходу»); засвоєння змісту в умовах діалогу як особливого дидактико - комунікативного середовища, що забезпечує суб'єктно - смислове спілкування, рефлексію, самореалізацію особистості («технологія навчального діалогу»); імітація соціально - рольових і просторово - часових умов, що затребують від вихованця прояву особистісних функцій в умовах внутрішньої конфліктності, колізійності, змагання («технологія імітаційних ігор») [5, 12].

Тріада «завдання - діалог - гра» розкриває підстави своєрідного «технологічного комплексу» особистісно орієнтованого навчання.

Програма досліджень в рамках концепцій особистісно орієнтованої освіти включає кілька напрямків:

- методологічні регулятиви побудови теорії і практики особистісно орієнтованої освіти;
- історичні передумови концепції особистісно орієнтованого навчання;
- міжнародний досвід побудови систем і технологій особистісно розвиваючої освіти, їх порівняльно-педагогічний аналіз;
- джерела і процедури педагогічного цілепокладання в умовах особистісно

орієнтованих освітніх систем;

- відбір і композиція змісту освіти з позиції особистісного підходу;
- технології особистісно орієнтованого навчання;
- підготовка педагогічних кадрів і керівників освітніх установ до реалізації особистісного підходу у педагогічній та управлінській діяльності [5, с. 36].

Оскільки система навчання іноземних мов є одним з елементів загальної системи освіти, то все вище сказане має відношення і до неї. Отже, основним принципом навчання ІМ є його особистісно орієнтована спрямованість, спрямованість на мовну особистість учня. У зв'язку з цим ще раз підкреслюємо, що висунення концепту мовної особистості вторинної мовної особистості як системоутворюючого фактора сучасної методичної теорії і практики представляється досить актуальним і співзвучним загальноосвітній ідеології. Мовна особистість редукується і постає як генетично обумовлена схильність до створення і маніпулювання знаковими системами, як «людський» корелят мови з великої літери. У такому розумінні мовна особистість є багат шаровий і багатокomпонентний набір мовних здібностей, умінь, готовності до здійснення мовних вчинків різного ступеня складності, вчинків, що включають виявлення і характеристику мотивів і цілей, рушійних розвитком особистості, її поведінкою, і в кінцевому підсумку визначають ієрархію смислів і цінностей в мові моделі світу.

Принцип орієнтації навчання іноземної мови на формування рис вторинної мовної особистості самим природним чином робить актуальним завдання не просто навчити учня вести себе (за допомогою ІМ) як носія мови, що вивчається, але і розвинути в учня здатність і готовність здійснювати текстову діяльність, здатність до адекватної взаємодії з представниками інших культур і соціумів на різних рівнях. Цілком очевидно, що реалізувати це положення можливо лише в тому випадку, якщо система навчання предмета буде максимально орієнтована на особистість студента, його реальні потреби і мотиви, соціокультурні та індивідуальні програми розвитку. Тому в якості похідного з названого вище принципу може бути наступне: побудова навчального процесу має здійснюватися не з позиції логіки та системності предмета засвоєння, а з точки зору логіки розвитку особистості, її суб'єктивного внутрішнього стану, його індивідуальної програми засвоєння мови, що вивчається. При цьому для успішного засвоєння ІМ важливі не дисципліна і старанність, а прояв студентом власної активності, радість і задоволення від спілкування суб'єктів навчального процесу один з одним, від усього того, чим необхідно займатися на заняттях.

Заняття, на якому створюються штучні педагогічні ситуації, що потребують прийняття з боку студентів самостійного рішення, стає більш ефективним, оскільки: студенти навчаються самостійно творчо мислити; вступати в бесіду, зміст якої потребує культури діалогічного мовлення; сприяє підвищенню ефективності у вивченні іноземної мови; навчаються давати критичну оцінку проблемі, яка обговорюється; поповнюють власний глосарій з іноземної мови.

Заняття, в структуру якого викладач іноземної мови закладає штучно створену педагогічну ситуацію, потребує від студентів творчого міркування. Вступаючи в діалогічне спілкування, студент набуває не тільки пізнавальний досвід, але й досвід культури діалогічного мовлення [3, 61].

Саме таку особистісно орієнтовану ситуацію кожний педагог спроможний створити на занятті у формі діалога між викладачем та студентами або між студентами. Адже діалог на занятті - це не тільки обмін інформацією або форма спілкування між двома співрозмовниками. Завдяки навчання діалогу студенти вчаться оволодівати «принципами варіативності» у виборі фразеологічних доведень іноземною мовою. Але культура діалогічного мовлення потребує від студентів порівнювати зміст обраних речень, які (при наявності названої культури) мають бути яскравими, відображати характер і зміст висловленої думки. Мовленнєва культура, яка стає основою культури діалогічного мовлення,

одночасно є і культурою мовленнєвого спілкування. Діалогічне спілкування потребує від студентів уміння не тільки використовувати фразеологічні засоби для розкриття своїх почуттів, але й застосовувати їх як тактичні прийоми.

За вимогами діалогічного мовлення співбесідники розглядаються як рівноправні суб'єкти спільної діяльності. Студенти тренуються оцінювати процес розгортання діалогу зі своїх особистих позицій, змінювати напрям діалогу. Цінність діалогу проявляється ще й в тому, що він передбачає постійну зміну ролей співрозмовників [4, с.90].

Досліджуючи проблему навчання діалогічного мовлення в ситуаціях рольової поведінки, Є.С.Аргустянянц дійшла такого висновку: якщо в процесі мовленнєвого спілкування комуніканти є «носіями певних соціальних ролей, формування мовленнєвих умінь та навичок можна розглянути як штучний процес засвоєння певного ряду ролей. Тому для ефективного формування мовленнєвих умінь та навичок слід використовувати ситуації рольової поведінки, в якій фігурують статусні, позиційні та ситуативні ролі» [1, с. 76]. Ми вважаємо, що для реалізації особистісно орієнтованого навчання мовленнєва ситуація на занятті з іноземної мови повинна бути проблемною. Обговорення проблеми на занятті - вже є справжній діалог. Під час висловлювання свого судження, власного відношення до конкретної ситуації або її оцінки студент вчиться погоджуватися або спростовувати думку співбесідника. Разом з тим студенти мають навчитися вислуховувати співрозмовника та з повагою ставитися до його думок.

Найбільш ефективно проблемна ситуація може реалізовуватися на занятті іноземної мови у груповій діяльності. На наш погляд, групова діяльність - це ефективна форма навчання в малих групах студентів, які об'єднані загальною навчальною метою та співпрацюють з викладачем та іншими студентами.

Стосунки між викладачем та студентами набувають характеру співпраці, оскільки педагог безпосередньо втручається в роботу малих груп тільки тоді, коли в студентів виникають запитання. Крім того, групова навчальна діяльність дозволяє реалізувати природне прагнення студентів до співпраці на засадах діалогічного спілкування та взаємодопомоги. Робота в групах сприяє активізації діалогу та формуванню гуманних стосунків між студентами [2, 44].

Перевагами діалогічного спілкування стають такі його результати: формування уміння доводити свою точку зору, культурно відстоювати її, уважно прислухатися до думок інших. Групова діяльність на уроці також виконує організаційну функцію: студенти вчать розподіляти обов'язки, спілкуватися один з одним, розв'язувати конфлікти, які інколи виникають у спільній діяльності у випадку неузгодженості думок при розв'язанні штучної ситуації.

Особистісно орієнтована технологія організації навчання студентів не є метою, а засобом досягнення мети. Увесь сенс упровадження нової освітньої системи полягає в тому, щоб зробити процес вивчення кожної окремої навчальної дисципліни творчим та індивідуальним, щоб це вивчення зацікавило студента, принесло йому моральне й інтелектуальне задоволення від того, що він пізнає, від власного інтелектуального й освітнього зростання.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробці спеціальних методик застосування особистісно орієнтованого навчання для формування навичок діалогічного мовлення на занятті іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Вдовенко І. С. Особливості навчання професійного спілкування студентів університету / І. С. Вдовенко // Гуманізація навчально-виховного процесу : зб. наук. праць / [за заг. ред. проф. В.І. Сипченка]. – Ч. II. – Слов'янськ : СДПУ, 2010. – Вип. LII. – С. 9–16.

2. Комарова І.І. Формування у майбутніх учителів культури педагогічного спілкування: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / І.І. Комарова. – Тернопіль, 2000. – 19с.
3. Canale M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing / M.Canale, M.Swain. – Applied Linguistics 1, 1980. – P.1-47
4. Clyne M. Intercultural communication at work: Cultural values in discourse / M. Clyne. – Cambridge University Press, 1994. – 217 p.
5. Valeeva R. A., Baykova O. V., Kusainov A. K. (2016), Foreign Language Professional Communicative Competence as a Component of the Academic Science Teacher's Professional Competence. International Journal of Environmental and Science Education, 11(3), pp. 173 – 183.

References

1. Vdovenko I. S. (2010), Osoblyvosti navchannia profesiinoho spilkuvannia studentiv universytetu [Osoblyvosti navchannia profesiinoho spilkuvannia studentiv universytetu], Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu :zb. nauk. Prats, red. prof. V. I. Sypchenka], Ch. II, Sloviansk : SDPU, Vol. LII, pp. 9–16.
2. Komarova I.I.(2000), Formation of culture of pedagogical communication of future teachers: abstract [Formuvannya u maybutnikh uchyteliv kul'tury pedahohichnoho spilkuvannya: avtoref. dis. kand. ped. nauk], Ternopil, 19 p.
3. Canale M., Swain M. (1980), Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing, Applied Linguistics 1, pp.1-47
4. Clyne M. (1994), Intercultural communication at work: Cultural values in discourse, Cambridge University Press, 217 p.
5. Valeeva R. A., Baykova O. V., Kusainov A. K. (2016), Foreign Language Professional Communicative Competence as a Component of the Academic Science Teacher's Professional Competence. International Journal of Environmental and Science Education, 11(3), pp. 173 – 183.

УДК 378:373.3.011.3-051(045)

СОЦІАЛЬНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ-КВЕСТУ В НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО АНГЛІЙСЬКОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Теличко Н. В., Медвідь Мирослава

SOCIAL AND PEDAGOGICAL PRECONDITIONS OF THE USE OF WEB QUEST INFORMATION TECHNOLOGY IN THE STUDYING OF FUTURE ECONOMISTS OF PROFESSIONALLY ORIENTED ENGLISH MONOLOGICAL LANGUAGE

Telychko Natalia, Medvid Myroslava

В статті виявлено соціальні та педагогічні передумови використання інформаційної технології веб-квесту в навчанні майбутніх економістів англійського монологічного мовлення. Доведено, що соціальними передумовами є: 1) модернізація системи навчання, зокрема іншомовної підготовки майбутніх фахівців; 2) запровадження нових технологій, що забезпечуються сучасними інформаційними системами. Педагогічними передумовами використання веб-квесту є такі: 1) розвиток у студентів іншомовної фахової інформаційно-комунікативної компетентності (уміння знаходити, накопичувати, опрацьовувати, присвоювати й використовувати інформацію з сучасного інформаційно-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>